

Plenum

Torsdag 26.1.2023 kl. 15.59—18.50

2.2. Muntlig fråga om translagen (Päivi Räsänen kd)

Muntligt spörsmål MFT 233/2022 rd

Muntlig frågestund

Andre vice talman Juho Eerola: Också kristdemokratiska riksdagsgruppen har anmält detta tema som sin fråga. — Ledamot Räsänen.

Debatt

16.05 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa puhemies! Hallituksen ideologisten, arkijärjen vastaisen lakihankkeiden hämmentämänä yhä useampi nuori nyt kyselee, onko kenties syntynyt väärään sukupuoleen. Vanhemmuuslaissa häivyttiin äitiyden ja isyyden käsitteet, ja nyt sukupuoli aiotaan korvata kokemuksella sukupuolesta.

Vanhemmilta tulee yhä enemmän yhteydenottoja ja huolia siitä, että kouluissa järjestetään muun muassa Setan ja vastaavien toimesta perheen vakaumuksen ja arvojen vastaista ideologista sisältöä, ja joissakin näitä niin sanottuja sateenkaaripajoja on esitetty jopa pakollisina, vaikka opetussuunnitelma ei sitä edellytä. Kysynkin opetusministeriltä: millä tavoin hallitus aikoo turvata sen, että perusopetus on edelleen, siis valtakunnallisen opetussuunnitelman mukaisesti, katsomuksellisesti sitouttamatonta, niin että oppilaalla on oikeus näistä pajoista kieltäytyä ja saada vakaumuksensa mukaista opetusta?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja opetusministeri Andersson.

16.06 **Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa tehtyjen tutkimusten perusteella tiedetään, että vähemmistöihin kuuluvat lapset ja nuoret kohtaavat muita lapsia ja nuoria enemmän kiusaamista ja väkivaltaa kouluissa ja oppilaitoksissa. Näihin vähemmistöihin kuuluvat myöskin sateenkaarinuoret. Tästä meillä on tutkittua tietoa Suomesta. Tiedetään, että väkivallan, häirinnän, syrjinnän ja kiusaamisen kohteeksi joutuminen totta kai vaikuttaa myöskin näiden nuorten mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin, joten itse pidän varsin hyvänä, että kouluissa pohditaan sukupuolen moninaisuutta, seksuaalisen suuntautumisen moninaisuutta. Ja Suomessa, jossa kouluilla on vahva päätäntävalta siitä, miten he opetusta järjestävät myöskin paikallisten opetussuunnitelmien mukaisesti, heillä on myöskin täysi oikeus ja mahdollisuus tähän käyttää kansalaisjärjestöjä tai muita toimijoita, jos he haluavat niiden tietoja tai oppimateriaaleja tai vastaavaa opetuksessa hyödyntää. [Puhemies koputtaa] Minä en aio opetusministerinä siihen puuttua.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Juvonen.

Punkt i protokollet PR 156/2022 rd

16.07 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Me perussuomalaiset esitämme, että tämä translakiesitys hylätään. Meidän mielestämme sukupuoli ei ole ilmoitusasia. Myös kansalaiset ovat ihmetelleet sitä, miten voi olla mahdollista, että pelkällä omalla ilmoituksella sinä voit ilmoittaa, mitä sukupuolta olet. Tämä kävi muun muassa ilmi vuonna 2020. Taloustutkimus selvitti suomalaisten kantoja translakiin. Tutkimuksessa kaksi kolmasosaa vastaajista ei halunnut muuttaa nykyistä translakia. Nyt te teette tämän.

Arvoisa puhemies! Edustaja Meri nosti jo hyvin esille niitä epäkohtia, mitä laki tuo tullessaan. Fyysisesti mies, joka ilmoittaa itsensä naiseksi, voi mennä naisten pukukoppeihin, vessoihin. Fyysisesti mies, joka ilmoittaa itsensä naiseksi, voi päätyä naisten vankilaan. Mitä teette näille epäkohdille? Ja mitä kiusaamiseen ja häirintään tulee, niin totta kai on ehdoton kanta siihen: ketään ei saa kiusata tässä yhteiskunnassa. Tehkää toimia sen eteen. [Välihuutoja]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Kiuru.

16.08 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varoisin hieman tällaista ideologishenkistä keskustelua. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Fakta nyt vain on se, että on ihmisiä, jotka eivät koe, että he ovat omassa kehossaan sinuja itsensä kanssa. Näin se vain on. Näin se on ollut kautta maailman sivun, ja vaikka me tätä tosiasiaa kuinka tässä vähättelisimme, niin yhteiskunta ei valitse ihmiselle sitä sukupuolista identiteettiä, sen valitsee jokainen itse. Ja tietenkin toivon, että jokainen ihminen voisi kokea, että hän on itsensä kanssa sinut. Ei ole helppoa elää sellaisen paineen alla, ja se, miten me yhteiskunnassa tunnustamme ja tunnistamme näiden ihmisten ongelmia, kertoo myös siitä, miten sivistyneessä yhteiskunnassa toimitaan.

Omalta osaltani olen antanut valiokunnalle mahdollisuuden toimia valiokunnassa täysin niin kuin valiokunnan asiantuntija-arviot antavat myöden, ja korjaus myös tässäkin suhteessa on varmasti tehty juuri siltä pohjalta, että tätä vapaa käsi -mahdollisuutta on ollut. Tämä tulee eduskunnan päätettäväksi, [Puhemies koputtaa] ja sitten nähdään, mitä mieltä sivistysvaltiossa ollaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Tavio.

16.09 **Ville Tavio ps** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Perussuomalaiset eivät kiistä sitä, ministeri Kiuru, etteikö ihmisillä olisi ollut aina näitä kokemuksia ja sukupuoliritiriitoja. Se on vain toinen kysymys, ollaanko eduskunnassa lainsäätäjänä todella laatimassa lakeja tällaisten vähemmistökokemusten ja -tuntemusten pohjalta, joita sitten on tai ei ole, vai pitäisikö kuitenkin lain ja järjestyksen vallita Suomessa. Kai biologisilla faktoilla on merkitystä. Nyt on nähty, että laki on täynnä porsaanreikiä, ja tämä ei ole ollut normaalia lainkäsitelyä, kun näihin porsaanreikiin ei ole puututtu, vaan tämä on ollut enemmän vihervasemmistolaista arvojulistamista. Halutaan tyypistää sukupuolet ilmoitusasiaksi, joka ei ole biologinen fakta, ja sen takia perussuomalaiset ihan oikeutetusti ovat kysyneet, mitä mieltä hallitus on siitä, että biologian tunneilla lapsille jouduttaisiin jatkossa opettamaan, että sukupuoli onkin henkilön omasta tahdosta riippuva ilmoitusasia, eli opetettaisiin tällä tavoin ihan biologista luonnontiedettä kohtaan jonkinlaista ideologiaa. Onko tämä se, mitä hallitus todella haluaa?

Punkt i protokollet PR 156/2022 rd

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Andersson.

16.11 **Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Noin yleisesti ottaen pidän tärkeänä, että meidän koulutusjärjestelmä valmistaa, opettaa, kasvat-
taa ihmisiä toimimaan siinä yhteiskunnassa, missä me elämme. Sukupuolen moninaisuus,
sen käsitteleminen, sen pohtiminen, sen toteaminen ääneen, että seksuaalisia suuntautumisi-
sia on useita — en minä pidä ongelmana sitä, että meidän koulutusjärjestelmässä ja mei-
dän oppitunneilla käydään tällaista läpi.

Ja kuten totesin aikaisemmin, Suomessa poliittiset päättäjät eivät päätä siitä, mitä kou-
lujen oppikirjoissa lukee. [Eduskunnasta: Onneksi!] Meillä on maailman koulutetuimpia,
osaavimpia opettajia, joiden ammattitaitoon kuuluu tällaisten asioiden käsittely yhdessä
lasten kanssa ja joiden ammattitaitoon ja vastuuseen kuuluu myöskin esimerkiksi opetus-
menetelmien valinta.

Noin yleisesti haluan todeta sen, että totta kai yhteiskunnalliset asenteet ja yhteiskunnan
ilmapiiri vaikuttavat myöskin koulujen sisällä, ja se, [Puhemies koputtaa] miten tässä sa-
lissa käsitellään näitä asioita, [Puhemies: Ja nyt on aika täyttynyt!] vaikuttaa myöskin näi-
den vähemmistöihin kuuluvien nuorten kokemukseen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Elomaa.

16.12 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tapasin viime maa-
nantaina transihmisen ruokakaupassa. Hänen viestinsä oli, että hän ei pidä ollenkaan tästä
lakiuudistuksesta. Samaa viestiä on tullut monilta transihmisiltä, ja ongelmat ovat juuri nii-
tä, mitä edustaja Meri tuossa ensimmäisessä puheenvuorossaan esitti.

Varsinainen kysymykseni kuuluu ja tulee teille, hallitus, kilpaurheilusta naisten ja tyttö-
jen kohdalla. Miesurheilija voi tulla, vaihtaa sukupuolta ja osallistua samoihin kisoihin —
se on valtava ongelma. Ja havainnollistan sitä: aikoinani Ms. Olympia -kilpailussa, jos vas-
takkain tulisi tullut Arnold Schwarzenegger, en olisi pärjännyt. [Jukka Gustafsson: Jaha,
tämä on humanistinen ihmiskäsitys!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja ministeri Honkonen.

16.13 **Tiede- ja kulttuuriministeri Petri Honkonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa
herra puhemies! Todellakin, mitä tulee tähän translakiin ja sen uudistukseen, siinä on näitä
useita kulmia, joita joudutaan tarkastelemaan, ja tietenkin tämä kilpaurheilu ja urheiluun
osallistuminen on yksi niistä. On hyvä tietenkin huomata myös se, että samalla tavalla, ku-
ten tässä kollega totesi, poliitikot eivät Suomessa päätä siitä, mitä oppikirjoihin kirjoite-
taan, ja myöskään poliitikot eivät päätä siitä, miten urheilukisoihin osallistutaan, vaan vii-
me kädessä se on kisojen järjestäjän päätäntävallassa. Näin ollen urheilun eri lajiliitot ovat
ne, [Perussuomalaisten ryhmästä: Kiertelyä!] jotka tästä viime kädessä linjauksen tekevät.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Reijonen.

16.13 **Minna Reijonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun lakeja
päättämme eduskunnassa, niitä pitää tarkoin harkita ja punnita, mitä päätetään ja minkälai-

Punkt i protokollet PR 156/2022 rd

sia lakeja tehdään. Nyt tämä laki tuodaan aika kiireellä. Täällä ovat riskit huomioimatta, ja myöskään vaikutusarvioita ei ole oikein kunnolla tehty.

Siellä on muun muassa semmoinen riski, että koska kuka tahansa voi vaihtaa sukupuolta 365 päivän välein, on riski, että henkilö vaihtaa sukupuolta vuoden välein ja hän saa aina silloin uuden Kela-tunnuksen ja Kela-kortin. No, vuoden päästä tämä on mahdollista tehdä uudelleen, ja henkilölle tulee taas uusi Kela-tunnus ja Kela-kortti. Jos hän palaa taas toiseen sukupuoleen vuoden päästä, niin taas tulee uusi Kela-tunnus ja Kela-kortti. Elikkä sitä entistä ei oteta käyttöön edes siinä tapauksessa, että hän palaa siihen sukupuoleen, mistä on lähtenyt, ja tässähän tulee melkoinen riski: voi häivyttää historiansa, voi häivyttää, jos siellä on rikollista taustaa. Oletteko, oikeusministeri, miettinyt, miten tällaisissa tapauksissa, koska kaikki on mahdollista, kun tehdään uusi laki? Vastaisitteko, kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt ei ole oikeusministeriä. — No, ministeri Kiurula on käsi pystyssä.

16.15 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En voi edustaa oikeusministeriä, koska en ole oikeusministeri, mutta sen haluaisin nyt sanoa, että kun tässä keskustellaan translaisäädännöstä, niin tässä todella, niin kuin on käynyt ilmi, henkilö voisi vahvistaa kuuluvansa toiseen sukupuoleen kuin siihen, mihin hänet on käytännössä väestötietojärjestelmään merkitty, silloin, jos hän itse esittää selvityksen siitä, että hän pysyvästi kokee olevansa ja ajattelee olevansa toista sukupuolta. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä — Puhemies koputtaa]

No, nyt nykyinen järjestelmä on vaatinut aika ison lääkärijohtoisen prosessin, jossa tätä vahvistamista on tehty. Jos ihminen kokee kuuluvansa toiseen sukupuoleen, ei se, kuulkaa, siitä parane, vaikka me muut oltaisiin aivan eri mieltä. Minusta on järkevää tässä ajassa katsoa, miten me käytämme meidän vähenevät sosiaali- ja terveydenhuollon resurssit. Itse en ole kovin huolissani siitä, haluaako ihminen vaihtaa tässä kertakäyttöyhteiskunnassa sukupuoltaan tuosta vaan. Ajattelen kyllä, että se on sen verran monimutkainen prosessi, sisältää valtavasti stigmaa, ja kuulkaa, se lääketieteellinen operaatio, joka siitä seuraa, ei ole ihan helppo roller coaster. [Puhemies koputtaa] Ajattelen, että ehkä he tietävät, että he tähän prosessiin lähtevät.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja seuraavaksi edustaja Lindén.

16.16 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta me puhumme nyt erittäin vakavasta asiasta, joka koskee aika pientä ryhmää tässä yhteiskunnassa, mutta he ovat ryhmä, joka on joutunut kärsimään aika paljon menneinä vuosikymmeninä. Olen sairaaloissa nähnyt, mihin on johtanut se, että tehdään sukupuolenvaihto-operaatioita sen takia, kun psyykinen sukupuolikokemus on ollut eri kuin mitä henkilöillä alun perin nämä biologiset ominaisuudet ovat olleet. On suuri helpotus, että me voimme nyt määritellä juridisen sukupuolen erikseen. Lääketieteen asiantuntijoista valtaenemmistö tuki tätä meidän esitystämme, kun me kuulimme heitä asiantuntijoina. Itse olen tainnut olla ministerinä esittelemässä tämän lain, ja olen lääkäri, ja jokainen lääkäri on nähnyt tämän moninaisuuden, mitä meillä on.

Minusta ei ole sopivaa demonisoida pientä sorrettua ryhmää tällä tavalla ja sitten ratsastaa niillä ennakkoluuloilla ja yrittää saada siitä poliittisia pisteitä. [Puhemies: Ja kysymys!]

Punkt i protokollet PR 156/2022 rd

Kysymys vaikkapa pääministerille: tuntuuko teistä siltä, että tässä demonisoidaan tällä kysymyksellä? [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin. — Pääministeri.

16.17 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Epäilen kyllä, että ne transhenkilöt, jotka tätä keskustelua kuuntelevat, sukupuolivähemmistöihin kuuluvat ihmiset, kuuntelevat tätä keskustelua surullisina ja järkyttyneinä, ja haluan hallituksen puolesta pyytää anteeksi näiltä ihmisiltä, että he joutuvat jälleen kerran näkemään ja kuulemaan tämänkaltaisia keskusteluja. [Ville Tavio: Mistä te sen tiedätte?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Rantanen.

16.18 **Mari Rantanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kyllä suorastaan hämmentävää kuunnella näitä väitteitä, että me demonisoimme tai vähättelemme. Ei, siitä ei ole kysymys, vaan jos hallitus halusi auttaa tässä transihmisiä, niin minkä takia te ette translain, joka ei enää kosketa transihmisiä vaan kaikkia ihmisiä? Ja kun täällä eduskunnassa kuulemisissa on tullut esiin nämä ongelmat urheilun osalta, pukutilojen osalta, vankiloiden osalta, vanhemmuusnimikkeiden osalta, niin minkä vuoksi te ette ole korjanneet näitä lain porsaanreikiä, mikä olisi täällä ollut mahdollista kuulemisten ja asiantuntijoiden näkemysten perusteella tehdä? Miksi te ajatte härkämpäisesti translaista aivan överiksi toiseen laitaan? Tämä on se kysymys, jonka transihmiset itsekin esittävät. Joten saako nyt vastauksen: miksi lain porsaanreikiä ei ole korjattu eduskunnassa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Kiuru.

16.19 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En osaa vastata siihen, miksi eduskunnassa on valittu sellaiset linjat kuin eduskunnassa on valittu, koska se on valiokunnan tiedotettavissa oleva asia. [Välihuutoja perussuomalaisen ryhmästä] Käsittääkseni myös perussuomalaiset ovat olleet siellä paikalla, joten teillä saattaa olla sisäpiiritietoa.

Itse ajattelen niin, että henkilö, joka kokee kuuluvansa muuhun sukupuoleen, on varmasti tämän valintansa kanssa joutunut olemaan seinän ja tiilikiven välissä. Mutta nyt sellaiset ihmiset, jotka kokevat, että he haluavat kuulua toiseen sukupuoleen, eivät enää jatkossa joudu siihen, että ensin aloitetaan lääketieteelliset operaatiot — aika koviakin operaatioita — ja sen jälkeen voi olla sitä, mitä sydämeltään kokee olevansa. Jotenkin ajattelen, että me emme voi ulkoisesti tässä yhteiskunnassa päättää, minkänäköisiä, minkäolaisia ihmiset ovat. Kyllä jokainen joutuu sen itse päättämään, miten oman tuntemuksensa asettaa myös siitä, kuuluuko mihin sukupuoleen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Sirén.

16.20 **Saara-Sofia Sirén kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on kysymyksessä lainsäädäntö, joka on vanhentunut eikä vastaa enää tätä päivää. Kysymys on ihmisoikeuksista, jotka eivät näiden nyky-lainsäädännön epäkohtien osalta ole mielipidekysymyksiä, vaan niihin ovat kiinnittäneet huomiota muun muassa Euroopan ihmisoikeus-

Punkt i protokollet PR 156/2022 rd

tuomioistuimien ja useat kansainväliset ihmisoikeustoimijat. Sikäli siis lain päivitykselle on perusteet, ja lakia on odotettu pitkään.

Tietenkin eduskunnassa halutaan tehdä mahdollisimman hyvää lainsäädäntöä ja käydä läpi erilaisia näkökulmia. Kysyisinkin hallitukselta, miten lainvalmistelussa on huomioitu kansainväliset kokemukset. Minkälaisia kansainvälisiä esimerkkejä on, ja onko kansainvälisiä esimerkkejä mahdollisista väärinkäytöksistä vastaavan lainsäädännön osalta?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja ministeri Kiuru.

16.21 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä näissä lain perusteluissa on myös tehty huolellista työtä. Työtä on tehty tämä hallituskausi, joten en voi sanoa, että kovin kiireellä tämä on tänne tuotu, vaikka sellaistaakin viitettä äskettäisissä puheenvuoroissa oli. Hyvin huolellisesti tämä työ on tehty myös asiantuntijaryhmässä, ja nyt on haluttu katsoa myöskin sitä, minkälaisia tilanteita muissa maissa on ollut.

Itse ajattelen niin, että meidän on syytä oppia Suomessa paljon myös siitä, miten me toisiamme kohtelemme, ja vaikka tämä on hyvin pieni porukka, josta me tänään tässä puhutaan, niin meillä täytyy myöskin olla ymmärrystä siitä, että tällaiset pitkään jatkuneet ongelmat on saatava sosiaali- ja terveydenhuollossa kuntoon, ja olen nyt tyytyväinen, että näin sitten on eduskunta tekemässä, kun tämä saliin tulee päätettäväksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Pelkonen.

16.22 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tätä trans-lain uudistusta on odotettu pitkään ja hartaasti — kohtuuttoman kauan, aivan kohtuuttoman pitkään. Uudistus on erittäin tärkeä ja tarpeellinen: se korjaa Suomen lainsäädännön räikeitä ihmisoikeusepäkohtia. Ja toivoisin todella, että täällä salissa mietitään hyvin tarkkaan, miten puhumme toisista ihmisistä ja heidän elämästään. Tärkeää on myös muistaa se, että tämä uudistus ei todellakaan ole keneltäkään pois, kyse on jakamattomista ihmisoikeuksista. [Vasemmalta: Hyvä puheenvuoro!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja siinä ei tainnut olla kysymystä, en itse huomannut. — Mutta ministeri Kiuru haluaa kuitenkin vastata, olkaa hyvä.

16.23 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Minä, arvoisa puhemies, olin kuulevinani, että siinä oli tällainen retorinen kysymys, että onko näin ja onhan näin, niinhän minä olin kuulevinani. Itsekin ajattelen, että jokaisella ihmisellä on jakamaton ihmisarvo, ja se ihmisarvo ei ole mitattavissa sillä, että joku muu tulkitsee, miten sinuiksi me omassa kehossamme itsemme tunnemme. Ja tästä tulee se haastava tilanne tässä nykyajan maailmassa, että kaikki ei ole vain sitä, miltä itse haluaisi maailman näyttävän. Kyllä täällä on, kuulkaa, monenlaisia mustan ja valkoisen sävyjä, ja sen takia meidän täytyy nykymaailmassa katsoa tätä tilannetta myös siitä näkökulmasta, mitä ihmisoikeudet tässä maailmassa tarkoittavat. Haluan muistuttaa teitä myös siitä, että sosiaali- ja terveydenhuollossa on jatkuvasti pohdittava myös resursseja. Jos ihminen kokee olevansa toista sukupuolta, niin lähtökohta on se, että ensin viedään koko hela hoitotiimi läpi ja sen jälkeen arvioidaan sitä, onko mahdollisuutta muuttaa sukupuolta myös juridisesti. Nyt tämä

Punkt i protokollet PR 156/2022 rd

kelkka on käännetty toiseen suuntaan, ja ajattelen, että ehkä se monelle [Puhemies koputtaa] voi jopa riittää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kyllönen.

16.24 **Merja Kyllönen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen tässä salissa huomannut, että osaa joukkoa oma sukupuoli ahdistaa erityisen paljon. On pakko sanoa, että tämän translain elintärkeän päivityksen jälkeen yhdenkään perussuomalaisen tai kristillisdemokraatin ei tarvitse määrittää sukupuoltaan uusiksi. Tämä laki ei tule sitä edellyttämään. [Oikealta: Ohhoh!]

Mutta sen sijaan on hyvin, hyvin häpeällistä, että tässä salissa yksi toisensa jälkeen antaa ymmärtää, että transihmiset olisivat jollain tavalla potentiaalisia rikollisia [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] tai meidän lainsäädännön väärinkäyttäjiä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Törkeä väite!] Tässä salissa ja tässä talossa nousi esiin se keskustelu siitä, että tarvitaan vuoden määräaika. Ei se ole tullut transihmisiltä, se on tullut tästä talosta. Ei ole olemassa mitään mallia, missä ihmiset olisivat vaihtamassa sukupuoltaan vuoden välein. Se on tässä talossa synnytetty ajatusmalli.

Kysyn, arvoisa puhemies: olisiko niin, että tässä maassa pitäisi [Puhemies koputtaa] meidän nuorille ja lapsille opettaa lähimmäisenrakkautta [Puhemies: Nyt on aika!] ja kykyä hyväksyä ihmiset sellaisina [Puhemies: Aika täyttynyt!] kuin he ovat?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt meni taas omalle ministerille. — Mutta ministeri Andersson, olkaa hyvä.

16.25 **Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olin itse asiassa tänään puhumassa tilaisuudessa, jossa julkaistiin Opetushallituksen uusi sivusto, joka sisältää materiaalia kiusaamisen ja väkivallan ehkäisemiseksi. Siinä nimenomaan alleviivattiin ja painotettiin, kuinka tärkeää on se, että meidän koko kasvatustajajärjestelmässämme aina sieltä varhaiskasvatuksesta lähtien opetetaan ja kasvatetaan meidän lapsia ja nuoria empatiaan, toisten ihmisten hyväksymiseen, huomioimiseen, ymmärtämiseen, vuorovaikutustaitojen merkitystä. Ja jos katsoo nykyistä perusopetuksen opetussuunnitelmaa, niin sielläkin on linjauksia esimerkiksi sukupuolten tasa-arvosta ja siitä, kuinka tärkeää on se, että koulut voivat tukea lapsia ja nuoria heidän oman identiteettinsä rakentumisessa ja kehittämisessä, mikä on kenelle tahansa aika vaikea vaihe yleensä elämässä saatikka sitten, jos jo lapsena tai nuorena joutuu kokemaan olevansa jollain tavalla vankina omassa kehossaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Essayah.

16.26 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Edustaja Kyllönen ja hyvä hallitus, teille ei nyt tunnu oikein aukeavan se, että tämä translain uudistus muuttaa lakia sillä tavalla, että se ei ole enää laki niille, jotka kokevat sukupuoliristiriitää, vaan tämä laki avaa juridisen sukupuolen vahvistamisen kaikille. En usko, edustaja Kyllönen, että transihmisissä on yhtään sen enempää rikollisia ihmisiä kuin missään muusakaan ryhmässä, mutta tämä laki nimenomaan avaa tämän lain nyt sillä tavoin, että kuka

Punkt i protokollet PR 156/2022 rd

tahansa meistä voi mennä vahvistamaan juridisen sukupuolen ja sitä kautta käyttää tätä erilaiisiin vilpillisiin ja rikollisiin tarkoituksiin. [Satu Hassi: Miksi kukaan tekisi niin?]

Niissä maissa, joissa lakia on avattu tällä samalla tavalla, myöskin ahdistelu, häirintä ja seksuaalirikokset tätä kautta ovat lisääntyneet. [Välihuutoja vasemmalta] Siinä mielessä ihmettelen sitä, miksi hallitus on antanut tällaisen esityksen, jossa ei ole huomioitu näitä erilaisia väärinkäytöksen mahdollisuuksia. On aivan selvää, että tämä voimassa oleva translaki on hyvä laki, [Puhemies koputtaa] joka on auttanut niitä ihmisiä, joilla on sukupuoliristiriitaa, [Puhemies: Ja nyt aika on täyttynyt!] mutta tämä lainuudistus — minkä takia hallitus ei lähtenyt tätä lakia korjaamaan näiltä osin, kun se avaa väärinkäytöksen mahdollisuudet?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Essayah, aika on päättynyt. — Ja ministeri Kiuru.

16.28 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin, maailmaa voi katsoa niin monesta perspektiivistä. [Välihuutoja] Itse katson sitä siitä perspektiivistä, että sote-palveluissa on jo juridinen velvollisuus tänä päivänä kohdella kaikkia sukupuolineutraalisti. Me emme ota siis kantoja toisten ihmisten puolesta siihen, mitä kukin on ja haluaa olla. Ei tämä siitä mitenkään muutu. Ihmiset, jotka ovat kokeneet kuuluvansa muuhun sukupuoleen tällä nykyisellä lainsäädännöllä, ovat joutuneet menemään aika pitkä matkan ennen kuin sitten tosiasiasa on tullut aika, että on saanut muutettua jopa juridisesti tämä sukupuoli. Kyllä se on minusta ollut yksi merkittävä kritiikin kohta kansainvälisillä areenoilla, joissa on ihmetelty, kuinka tämä prosessi voi kestää niin kauan. En jaksa uskoa, että täällä — olipa se tuolla kotikulmilla Porissa tai täällä Helsingin raitilla — niin paljon näitä kulkee, jotka haluaisivat kaikki kokea olevansa toista sukupuolta vain sen takia, [Välihuutoja perussuomalaisen ryhmästä] että tämä mahdollisuus on. Minusta kannattaa nyt hiukan rauhoittua siinä, että eivät kai suomalaiset [Puhemies koputtaa] joukolla vaihda sukupuoltaan vain sen takia, että se on mahdollista.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt on aika täyttynyt. — Vielä aihealueen esitellyt edustaja Meri, ja sen jälkeen vaihdamme teemaa.

16.29 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ministeri Kiuru, kun tuo lainvalmistelu ei ole uskon asia. Asiantuntijakuulemisessa muun muassa meillä lakivaliokunnassa tuli esille se, että sukupuolen vaikutusarviot olivat puutteelliset erityisesti tyttöihin ja naisiin kohdistuen. En tiedä, oletteko tutustunut näihin lausuntoihin, kun puhutte tähän tyyliin.

Olette itsekkin esityksessä todennut, kuten lakivaliokunnankin käsittelyssä tuli esille, että tämä mahdollistaa väärinkäytökset. Ja näitä väärinkäytöksiä on ollut maailmalla, uskoitte tai ette. Niitä on siellä asiantuntijalausunnoissa. Norjassa on ollut ongelmia, että ei saa kyseenalaistaa, kun mies tulee naisten pukutilaan, ja vankiloissa on ollut seksuaalirikoksia, kun fyysinen mies tulee naisten osastolle. Ihan oikeasti, älkää nyt sanoko, että täällä pitäisi vain uskoa siihen, että ihmiset eivät käytä lakia väärin. Te ette korvaanne lotkauta heidän ihmisoikeuksilleen — siitähän tässä on kysymys.

Punkt i protokollet PR 156/2022 rd

Alkuperäisessä kysymyksessä kysyin, mitä te aiotte tehdä näille väärinkäytöksille, koska teidän puoluetoverinne ja koko hallitus ja te ette aio tehdä tälle yhtään mitään. Te hehkutatte vain, että onpa hienoa. [Puhemies koputtaa] Mitä te teette?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Kiuru.

16.30 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin pitää kyllä korjata, että minä en hehkuta täällä mitään. Minä suhtaudun asioihin suoraselkäisesti ja otan faktat faktoina. Tosiasia on se — en tiedä, oletteko te huomannut — että ei suomalaisia yleisövessoja kyllä pysty valtioneuvosto eikä edes poliisi eikä moni muukaan instituutio aina valvomaan. [Perussuomalaisten ryhmästä: Lainsäädäntö pystyy!] Sinne voi livahtaa kaikenlaista väkeä. [Naurua]

Andre vice talman Juho Eerola: Detta tema är slutbehandlat för denna gång.

Frågan slutbehandlad.